

1. A trianoni béke

A trianoni békeszerződés az **I. világháborút lezáró Párizs környéki békeszerződések** rendszerének részeként, **Magyarország** (mint az Osztrák–Magyar Monarchia egyik utódállama) és az **antant** (Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország) között létrejött békeszerződés, amely többek között meghatározza Magyarország és Ausztria, Románia, valamint az újonnan létrejött Csehszlovákia és a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság új határait. (Ausztria határaitól emellett a Saint Germain-i békeszerződés is rendelkezik.)

Tartalmazta az akkor létrejött **Népszövetség alapokmányát** is. **1920. június 4-én** írták alá a franciaországi Versailles-hoz tartozó **Nagy-Trianoni kastély tükörtermében**

A szerződést nem írta alá a szintén az Antanthoz tartozó USA, amely akkor nem lett a tagja a Népszövetségnek. Az USA és Magyarország később Washingtonban kötött békét: ez a Népszövetségre vonatkozó cikkelyek kivételével szó szerint megegyezik a trianonival.

2. A béketárgyalás, a szerződés megszületése

A béketárgyalásokra meghívott magyar küldöttség 1920. január 7-én érkezett Párizsba, gróf Apponyi Albert vezetésével, soraiban gróf Bethlen Istvánnal és gróf Teleki Pállal. A delegációt azonnal a Neuilly-ben lévő Château de Madrid nevű szállóba internálták, és ott háziőrizetben tartották, azaz valójában nem vehettek részt a konferencián.

A „VÖRÖS TÉRKÉP”

A trianoni szerződés aláírásakor, 1920-ban Teleki Pál a magyar békedelegáció tagja volt. Itt került elő híres, a **Kárpát-medence etnikai viszonyait ábrázoló** térképe, amelyen **piros színnel** jelölte a magyarságot. Innen az elnevezés: „a vörös térkép”.

Ez a dokumentum híven bizonyította, hogy mennyire igazságtalanok nemzetiségi szempontból a trianoni határok.

Apponyi Albert gróf nem tekintette fontosnak Teleki munkáját, amely a nemzetiségi viszonyokat követte. Apponyi ugyanis a **történelmi Magyarország teljes területének helyreállítására törekedett** a trianoni tárgyalásokon – a realitásokat figyelmen kívül hagyva.

Csak 1920. január 16-án - a béketervezet végleges lezárása után - nyílt lehetőség arra, hogy a magyar küldöttség is előadhassa az álláspontját. Ekkor tartotta meg gróf Apponyi Albert a francia Külügyminisztérium földszinti dísztermében, a békekonferencia Legfelső Tanácsa előtt, híres „védőbeszédét”.

Ezután átvették a szerződést tartalmazó dokumentumot, majd pár nap múlva – lényegében anélkül, hogy figyelembe vették volna a magyar érveket – aláírták.

A szerződést végül a lényegében erre kinevezett Simonyi-Semadam Sándor kormányának küldöttei, Drasche-Lázár Alfréd rendkívüli követ és Benárd Ágoston, népjóléti miniszter írták alá 1920. június 4-én.

3. Magyarország új határai

A Magyar Szent Korona Országai (Magyarország, Horvát-Szlavónország és Fiume együtt) az alábbi területeket veszítette el:

1. **Erdély** és jelentős területek Magyarország keleti részéből (az ún. Partium, valamint a Bánság keleti része) **Romániához került**; 103 093 km², a Magyar Királyság 31,78%-a.
2. az északon a főleg rutének által lakott Kárpátalja, a főleg szlovákok lakta Felvidék, a szinte csak magyarok lakta Csallóköz **Csehszlovákiához került**; 61 633 km², a Magyar Királyság 18,9%-a.
3. délen az újonnan alakult délszláv állam, a **Szerb–Horvát–Szlovén Királyság része lett** Magyarországból a **Szerémség, Drávaköz** (1163 km²), **Bácska és a Bánság nyugati** része, valamint a **Muraköz** (729 km²) és a **Muravidék** (947,8 km²) – 62 092 km², a Magyar Királyság 19,14%-a.
4. az **egész önállósodott Horvátország**; 42 541 km², a Magyar Királyság 12,87%-a.

5. nyugaton egy sáv **Ausztriához került**, ahol később az új területekből **Burgenland** néven önálló tartományt hoztak létre a már aláírt Saint Germain-i békeszerződés alapján; – 3 965 km², a Magyar Királyság 1,22%-a.
6. **Fiume** (mai neve: Rijeka) városa is a magyar Szent Korona része volt, de rövid önállóság után **Isztriával és Zárával együtt Olaszországhoz került**, majd 1947-ben Jugoszláviához csatolták; – 21 km², a Magyar Királyság 0,000065%-a.

A békeszerződés eredményeképp a 324 411 km² összterületű Magyar Királyság **elveszítette területének több mint kétharmadát** (az ország Horvátország nélküli területe 282 870 km²-ről 92 963 km²-re csökkent).

Az új határokat elvileg a **Woodrow Wilson** amerikai elnök által megfogalmazott **nemzeti elv** alapján jelölték ki. Ettől azonban több esetben, **stratégiai, gazdasági, közlekedési stb. szempontokra** hivatkozva eltértek. Például az összes az új határral párhuzamos út és vasút a határ túloldalára került (főleg katonai okokból).

- A szerződés Magyarország (Magyar Királyság) új határainak megállapítása mellett **(35 000 főben) korlátozta a magyar hadsereg létszámát, megtiltotta légierő és nehézfegyverek tartását.**
- A béke kimondta a **jóvátételi kötelezettséget**, ami 200 millió aranykorona 20 évre

4. Kisebb módosítások

Sopron és néhány környező falu az 1921-ben tartott népszavazás alapján a Magyarországhoz tartozás mellett döntött, ezzel **Sopron a „leghűségesebb város”** címet érdemelte ki.

5. Demográfiai következmények

Magyar Királyság lakóinak száma **18,2 millióról 7,6 millióra esett vissza.**

1910-ben a Magyar Királyságban élő **magyar népesség** az össznépesség kb. **54,1%-át** tette ki. Noha az elcsatolt területeken élők többsége nem volt magyar nemzetiségű, a békeszerződés során az országhatárok megvonása gyakran nem követte a nyelvi vagy nemzetiségi határokat. Sok esetben egységes tömbben élő magyar lakosságú területeket is elcsatoltak. Mintegy **3,3 millió magyar rekedt kívül az új magyar állam határain.** A magyar nemzetiségűek lélekszáma az elcsatolt területeken az 1910-es népszámlálás alapján:

6. Kettévágott települések]

Néhány esetben az új határok belterületen vágtak szét egyes településeket.

- Dél-Komárom és Észak-Komárom (Révkomárom)/Komárno ; Nagylak

Gyakran fordult elő, hogy egyes külterületi részeket vágott el a központi belterülettől az új országhatár, s az elvágott rész önálló községgé szerveződött. Néhány példa:

- Szabadka határából a mai Csikéria, Kelebia és Tompa

7. Egyéb hatások

- Ami a gazdaságot illeti, a korábbi Magyar Királyságból
 - a kiépített utak 64,5%-a
 - a termőföld 61,4%-a, a
 - faállomány 88%-a, a
 - vasúthálózat 62,2%-a, ,
 - nyersvas 83,1%-a, az
 - ipartelepek 55,7%-a,
 - a hitel- és bankintézetek 67%-a

} került a szomszédos országok birtokába

- Fontos szempont volt **Mo. gazdaságának tönkretétele.** Ezt az **ipari területek elcsatolásával** tudták a leginkább elérni, mert így egy ipari országnak át kellett állnia mezőgazdasági termelésre.
- A **vasútvonalat is sikerült teljesen megbénítani** ezzel a szerződéssel. Mo. vasúthálózata pókhálószerű volt. A második kör **fő csomópontjai** szinte mind **más ország** területére kerülnek (Kassa, Pozsony, Losonc, Arad. Fülek, Szatmárnémedi)

- Az új határokkal **adriai-tengeri kereskedelmet lehetetlenné tették**, mert az eddig egy országon belül haladó vasútvonal ezután három országon halad keresztül, de úgy hogy határt ennél többször érint. Ezzel nemcsak a gazdaság, hanem a kereskedelem is komoly veszteségeket szenvedett.
- A további intézkedések közé tartozott, hogy **nem épülhet Magyarországon vasút egynél több sínpárral.**
- **nyersanyagforrások elvesztése**
- **fogyasztópiacok elvesztése**
- **a gazdasági kapcsolatok megszakadása**
- Az elcsatolt területeken az új rezsimnek megbízhatatlannak tartották a korábbi, többnyire **magyar nemzetiségű értelmiségi, hivatalnoki réteget, és sokukat elbocsátották.** Nagy részük az 1920-as években Magyarországra települt át, ahol komoly nélkülözések után is csak részben találtak munkát. Mindez belpolitikai feszültségeket keltett, felerősítette a magyarországi antiszemitizmust
- A határon kívüli magyarok sorsa nagyon megváltozott. **Jogsérelem** esetén a nemzetiségek a Népszövetséghez fordulhattak panaszukkal.

8. A trianoni békeszerződés utóélete

A magyar külpolitikát a II. világháború végéig egyértelműen a **határrevíziós törekvéseknek rendelték alá**, ezekben a "mindent vissza" hívei többségben voltak a kompromisszumra is hajlandókhöz (pl. a székely-magyar korridort követelőkhöz) képest. A fegyverkezési és egyéb korlátozásokat 1937-ben felmondta a magyar kormány, lényegében visszhang nélkül.

Az elveszített területek egy részét a II. világháború előtt és alatt a Bécsi döntésekkel (1938 és 1940), illetve német szövetségben fegyveres akciókkal az ország visszaszerezte.